

Актуелно стање у области заштите људских и мањинских права у Немачкој је резултат дугогодишњег развоја. Права која су данас загарантована Уставом, немачким Основним законом, у највећој мери поклапају се са Универзалном декларацијом о људским правима.

Чињеница да су та права део Устава, тако да се могу остварити судским путем, јесте резултат немачке историје и стравичних злочина који су потекли са немачког тла. Управо ти злочини нас додатно обавезују да се залажемо за људска права широм света. Залагање за људска права, при том, увек значи и превентивно деловање у интересу очувања мира и развоја. Политика која штити и унапређује људска права суштински доприноси стабилности и безбедности. У том смислу не смеју да постоје политичке области у којима се не води рачуна и о људским правима. Ка том циљу је усмерен и ангажман Немачке у Уједињеним нацијама (УН), Организацији за безбедност и сарадњу у Европи (ОЕБС), Савету Европе и у оквиру Европске уније, истиче у разговору за Данас Томас Шиб, амбасадор Немачке у Србији.

*** Сведоци смо бројних кршења људских и мањинских права у целом свету, од САД, преко Балкана до Сирије. Десница расте у свим земљама Европе. Како смо дошли до тога?**

– Треба да водимо рачуна да не поредимо једно с другим. Нажалост смо стварно још веома далеко од идеалних услова које сам управо описао. Међутим, постоји огромна

разлика између ратног подручја као што је Сирија и земаља као што су Немачка или САД које као функционалне правне државе својим грађанима и грађанкама омогућавају да остваре своја права по потреби и судским путем. Уопштено се кршење људских права данас прати са већом пажњом и са Саветом за људска права Уједињених нација имамо инстанцу која врши Универзални периодични преглед који је обавезан за све државе чланице тзв. Пеер Ревиев. Свака држава чланица Савета ту има могућност да укаже на кршење људских права државе у којој се врши преглед, да затражи званичан став и да упути препоруке. И, кад смо већ код тога, Србија и Немачка су управо пролетос поново прошле преглед. Обе земље веома озбиљно приступају овом механизму и веома пажљиво разматрају препоруке. Значајну улогу игра и Европски суд за људска права. На пораст екстремистичког насиља до којег је дошло у многим деловима Европе постоји само један одговор: на таква кривична дела морамо да одговоримо свим расположивим правним средствима и тиме покажемо да нећемо толерисати такво понашање. Што се тиче десничарског популизма, демократије имају важан задатак да на поједностављене и нетачне поруке популиста ефикасно одговоре. Влада Савезне Републике Немачке се хвата укоштац са тим.

*** Немачка се суочила са својом нацистичком прошлoшћу. С друге стране, на овим просторима после ратова из деведесетих на снази је извртане чињеница и менане историје у свим бившим југословенским републикама, поготово у Србији. По вашем мишљењу, зашто није дошло до помирења, већ су практично они који су заговарали и који су учествовали у ратовима сада на власти?**

– Нисам историчар, а и тек сам дошао у регион, тако да је рано да себи дозволим закључни суд, али усудићу се да покушам да пружим објашњење: Немачка је изгубила Други светски рат. Нико не сумња у немачку кривицу када је реч о ИИ светском рату или о злочинима Немаца за време националсоцијализма – ни из немачке перспективе не постоји сумња. Међутим, признати себи ту чињеницу био је на почетку и за многе Немце дуг и болан процес. Неретко су истраге против ратних злочинаца западале у ћорсокак. Међутим, увек је постојао друштвени консензус који није дозвољавао да се питање кривице релативизује. У земљама бивше Југославије не постоји таква недвосмисленост. Историја је ретко црно-бела. Забринут сам што видим колико и надаље има мало спремности да се разговара и да се прихвати и субјективна истина друге стране. Напротив, чини ми се да и у Србији наратив по коме су сопствена дела оправдана, а сопствена страна жртва неоправданих злочина, има све више присталица. То би било сувише једноставно. Управо данас је важније него икад да постоји заједничка историографија, која рефлектује појединачне улоге свих страна, улогу жртве и улогу починиоца, која отвара врата таквом помирењу које ће бити добра основа за стварање заједничке будућности. Треба, додуше, неке ствари разјаснити. Масакр у Сребреници треба, на пример, признати као геноцид, као што је то учинио Међународни кривични суд за бившу Југославију и Међународни суд правде.

*** У том смислу, како гледате на све јачи национализам и величање ратних злочинаца у Србији и зашто међународна заједница не реагује на то?**

– Са Међународним кривичним судом за Југославију је међународна заједница основала опште признато тело које је требало да жртвама злочина рата деведесетих донесе правду. На тај начин су ратни злочинци из Србије, Хрватске и Босне осуђени на праведне казне. Неспорно је да сваки злочинац након одслужења казне треба да добије могућност ресоцијализације. Међутим, то не значи да баш непосредно након одслужења казне буде поново постављен на истакнуту функцију у јавној служби. Међународна заједница је увек коментарисала такве случајеве.

*** Такође, како гледате на утицај ЕУ и САД на овим просторима? Да ли би државе региона без помоћи међународне заједнице могле више да постигну?**

– Будућност Србије се налази у Европској унији. Уверен сам да не постоји стварна алтернатива. ЕУ се залаже за мир, благостање и стабилност. Она нуди региону реалну већу вредност. Тако Европска унија и њене чланице подржавају Србију и земље региона при модернизацији управе, спровођењу реформи у области владавине права и у оквиру пројеката за економску сарадњу. Инвестиције из земаља Европске уније, на првом месту Немачке, отварају радна места у Србији и јачају домаћу економију. Преко претприступних фондова се реализују пројекти инфраструктуре, као нпр. проширење друмске и железничке инфраструктуре.

Превазилажење мигрантске кризе у земљама Западног Балкана, на првом месту у Србији, такође је било могуће само зато што су Влада Србије и институције Европске уније тесно сарађивале.

*** Како видите будућност овог региона? Има ли ипак шансе за помирењем?**

– Допустите да преформулишем: без помирења нема будућности у региону. Помирење није увек једноставно, нарочито када су све стране ужасно страдале као што је то био случај у ратовима деведесетих година на подручју бивше Југославије. За помирење је

потребна храброст и воља да се поглед окрене ка будућности, при чему истовремено сопствена историја треба да служи као опомена. Оснивање Регионалне канцеларије за сарадњу младих (РУЦО) представља почетак, и сигуран сам да ће и Регионална комисија за утврђивање чињеница о ратним злочинима и другим тешким повредама људских права почињеним на територији бивше Југославије 1991. до 2001. године (РЕЦОМ) дати значајан допринос. На самиту у Солуну је свим државама Западног Балкана отворена перспектива за приступање Европској унији. Уверен сам да будућност региона лежи у Европској унији.

*** Немачка све време тражи да Србија и Косово потпишу споразум о сарадњи. Разговори председника Вучића и председника Тачија су интензивирани у последње време, мада је тренутно затегнуто због неуласка Косова у ИНТЕРПОЛ. Очекујете ли ускоро неку врсту договора две земље?**

– Нажалост, тренутна ситуације је затегнута. Важно је да обе стране допринесу деескалацији и да поново започну разговоре. Иако се, можда, чини да је дијалог између председника Вучића и Тачија доспео у ћорсокак, верујем да је договор око споразума о свеобухватној нормализацији односа између Србије и Косова могућ. По мом мишљењу је сада важно да се обе стране поново концентришу на суштинске теме које су значајне за побољшање живота људи на Косову и у Србији. Да се отворено разговара о различитим мишљењима и на крају нађу решења. Много важније него сама брзина је и то да договор напослетку буде одржив, да постоје услови за примену и да га прихватају сви учесници.

Српско-немачки односи су бољи него икада

* Какви су, по Вашем мишљењу, садашњи односи Србије и Немачке? И шта можемо да очекујемо када се канцеларка Ангела Меркел повуче?

– Српско-немачки односи су бољи него икада. То не могу променити ни различита мишљења као на пример у оквиру дијалога о нормализацији односа између Београда и Приштине. Напротив, доказ посебно блиског односа испуњеног поверењем је што се можемо отворено и искрено залагати за наше различите позиције, да слушамо једни друге, иако некад не делимо исто мишљење.

Ангела Меркел се више од 13 година налази на функцији савезне канцеларке и у том периоду је водила Немачку кроз неколико криза. Уколико сада донесе одлуку да на крају текућег мандата 2021. године направи место за наследницу или наследника, онда је то израз живе демократије у Немачкој. То неће променити ништа у погледу немачке подршке земљама Западног Балкана и конкретно Србији на путу ка Европској унији.

(Данас)